

Handreiking

Limburgs Traditioneel Schieten

Colofon

Provincie Limburg

bezoekadres: Limburglaan 10 te Maastricht

postadres: Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

tel.: +31 (0)43 389 99 99

e-mail: postbus@prvlimburg.nl

www.limburg.nl

Handreiking Limburgs traditioneel schieten

College van Gedeputeerde Staten van Limburg aan de colleges van burgemeester en wethouders in de provincie Limburg betreffende het Limburgs traditioneel schieten.

Maastricht, 25 februari 2014

Voorwoord

In de provincie Limburg zijn ruim 140 schutterijen gevestigd. De schutterijen vinden hun oorsprong in de Middeleeuwse schuttersgilden, die tot taak hadden hun stad of plaats te verdedigen. Mede gezien de lange en rijke historie vervullen de schutterijen in de provincie Limburg tot op de dag van vandaag een belangrijke maatschappelijke functie. Zij verzorgen onder meer culturele evenementen zoals verenigingswedstrijden en bondsfeesten. De activiteiten van de schutterijen zijn diep geworteld in en vormen een belangrijke uiting van de regionale cultuur. Centraal bij de activiteiten van de schutterijen staat het Limburgs traditioneel schieten.

Op 9 mei 2006 hebben Gedeputeerde Staten aan de gemeenten in Limburg de 'Handreiking Limburgs traditioneel schieten' aangeboden. Doel hiervan was gemeenten een eenduidig beoordelingskader te bieden ten behoeve van de vergunningverlening ingevolge de Wet milieubeheer voor activiteiten van schutterijen in Limburg. Het betreft daarbij een kader op het gebied van geluid, bodembeheer en veiligheid. De 'Handreiking Limburgs traditioneel schieten' is in 2009 geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een aangepaste versie van de Handreiking die door Gedeputeerde Staten is vastgesteld op 19 mei 2009.

Inmiddels is de Handreiking uit 2009 geëvalueerd door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van Limburgse gemeenten, Oud-Limburgse Schuttersfederatie en Provincie. Dit heeft geresulteerd in voorliggende geactualiseerde Handreiking. Hierbij hebben met name de wijzigingen in het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (het Activiteitenbesluit milieubeheer), de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (de Activiteitenregeling milieubeheer) en een wijziging van de Reglementen van de OLS-federatie geleid tot aanpassingen van de eerdere Handreiking.

Belangrijkste wijzigingen van de geactualiseerde Handreiking Limburgs traditioneel schieten ten opzichte van de voormalige versie zijn:

- ten behoeve van de veiligheid een verscherping van de onveilige zone;
- ten behoeve van het voorkomen van geluidhinder en met het oog op de veiligheid de aanbeveling om de schietperiode vast te leggen en dit te regelen via afspraken c.q. een herenakkoord of (indien nodig) via een gemeentelijke verordening;
- de Handreiking geeft nu ook adviezen over traditioneel schieten buiten een schietinrichting (o.a. is toegevoegd een bijlage standaardvoorschriften m.b.t. evenementenvergunning);
- de begrippenlijst is aangepast en uitgebreid;
- het aanpassen van de tekst aan het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer;
- verwijzing naar het in 2014 door de OLS-federatie aangepaste document 'Veiligheid schootsveld'.

De Handreiking heeft uitdrukkelijk geen bindend karakter. Wij willen de gemeenten slechts uitgangspunten aanreiken, die zij kunnen gebruiken ter invulling van hun beoordelingsvrijheid bij het opstellen van bijvoorbeeld een gemeentelijke verordening voor wat betreft het onderdeel geluid, het stellen van maatwerkvoorschriften met betrekking tot bodem en veiligheid in geval van schieten op open veld en het verlenen van evenementenvergunningen inzake Limburgs traditioneel schieten.

Deze Handreiking richt zich op de bodem, geluid- en veiligheidsaspecten bij reguliere activiteiten en festiviteiten binnen permanente schietinrichtingen en evenementen buiten permanente schietinrichtingen. Deze laatste activiteiten worden in beginsel gereguleerd door de APV van de betrokken gemeenten.

Deze Handreiking richt zich niet op het noodzakelijke samenspel tussen gemeente, omwonenden en schutterij. Dit samenspel is evenwel van groot belang voor het optimaliseren van eenieders belang. Zo is het bijvoorbeeld wenselijk dat gemeentelijke verordeningen en wijzigingen in bestemmingsplannen in onderlinge samenspraak tot stand komen.

Gedeputeerde Staten van Limburg

Begrippenlijst

Affuit

Voorziening waarin de buks wordt geklemd en die zodanig kan worden afgesteld dat de bewegingsvrijheid van de buks voldoende beperkt wordt teneinde alle schoten binnen een bepaald gebied (veelal een kogelvanger) af te vangen.

Baancommandant, buksmeester of schietmeester

Functionaris, die tijdens schietactiviteiten verantwoordelijk is voor het naleven van de regelgeving.

Bos

Een als zelfstandige eenheid te onderscheiden gebied van meer dan 20 bij elkaar staande bomen of struiken, niet zijnde een beplanting op een rij, met een oppervlakte groter dan 1.000 m². Tevens wordt als bos in een intensieve valzone aangemerkt een verzameling bosjes (ook struiken bevattend), ieder kleiner dan 1.000 m², met een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 4.300 m².

Evenementen

Activiteiten buiten permanente schietinrichtingen zoals onder meer het Oud Limburgs Schuttersfeest (OLS) en andere schuttersfeesten.

Festiviteiten

Incidentele activiteiten als bedoeld in artikel 3.114 van de Activiteitenregeling milieubeheer en/of incidentele activiteiten die meer geluid produceren dan in de representatieve bedrijfssituatie. Festiviteiten komen niet meer dan 12 dagen per jaar voor.

Gevoelig gebouw

Een woning, een onderwijsgebouw, een ziekenhuis, een verpleeghuis, een verzorgingstehuis, een psychiatrische inrichting of een kinderdagverblijf.

Gevoelige objecten

Gevoelige gebouwen en gevoelige terreinen.

Gevoelig terrein

Een standplaats als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van de Huisvestingswet of een ligplaats in het water bestemd om door een woonschip te worden ingenomen.

Hark

Doel bestaande uit een aantal (3 of 5) staanders, die elk weer voorzien zijn van dwarslatjes waarop houten 'bolletjes' zijn aangebracht (meestal 180 per hark).

Intensieve valzone

Het gebied waar bij het schieten op open veld de meeste kogels terecht komen (zie figuur 3).

Kalibernummer

Bij de zware buksen, die worden gebruikt bij het Oud Limburgs schieten, wordt voor de aanduiding van de grootte van de middellijn van de loop niet het 'kaliber' gebruikt, maar het kalibernummer. Dit nummer geeft het aantal ronde loden kogels aan met een middellijn, die gelijk is aan de middellijn van de loop en die tezamen een Engels pond = 453,59 g wegen. Het nummer varieert van 4 tot 104. Naarmate het kalibernummer groter wordt, is het 'kaliber' kleiner (omdat de kogel lichter is en er dus meer kogels in een Engelse pond gaan). Bij het Limburgs Traditioneel Schieten wordt gebruik gemaakt van kogels die een kalibernummer hebben van ten minste 16 en ten hoogste 12.

- kaliber nr. 12 = kaliber 18,51 mm, cilinderkogel 37,80 gram
- kaliber nr. 16 = kaliber 17,01 mm, cilinderkogel 28,35 gram

Kogelvanger

Voorziening waarmee kogels worden opgevangen.

Onveilige zone/schootsveld

Gebied waar projectielen – direct of indirect – terecht kunnen komen en waar derhalve gevaar bestaat (ook: valzone) voor mens en dier.

Schietboom

Paal waarop het doel (zijnde de hark of vogel) is aangebracht.

Schieten op open veld

Traditioneel schieten zonder gebruik van een kogelvanger.

Traditioneel schieten

Door schutterijen of schuttersgilden schieten met buksen ofwel geweren vanaf een vaste standplaats op een stilstaand doel in de buitenlucht.

Vogel

Houten doel voor het schieten, in de vorm van een vogel op een houten plaat, ook wel een blok hout, ook in de vorm van een vogel.

Inhoudsopgave

1.	Beschrijving Limburgs traditioneel schieten	9
2.	Het beoordelingskader	11
	A1. Geluid – reguliere activiteiten	12
	A2. Geluid – festiviteiten	18
	A3. Geluid – evenementen	19
	B1. Bodem – reguliere activiteiten	20
	B2. Bodem – festiviteiten	21
	B3. Bodem – evenementen	23
	C1. Veiligheid – reguliere activiteiten	24
	C2. Veiligheid – festiviteiten	26
	C3. Veiligheid – evenementen	27
3.	Samenvatting	28
4.	Literatuurlijst	32
	Bijlagen	35

1 Beschrijving Limburgs traditioneel schieten

Binnen het Limburgs traditioneel schieten worden twee varianten onderscheiden: het harkschieten en het vogelschieten. De schutter schiet vanaf een vaste standplaats op het doel (de hark of de vogel), dat is aangebracht op een schietboom. Bij het gebruik van een kogelvanger rust het wapen hierbij op een oplegsteun.

In het algemeen worden bij het Limburgs traditioneel schieten geweren (zware buksen) gebruikt met kogels met de kalibernummers 12 en 16. Dit zijn cilindrische kogels met een massa van 37,80 gram voor de kogel van het kaliber 12 en 28,35 gram voor de kogel van het kaliber 16. De aanvangssnelheid van de profielen bedraagt maximaal 230 m/sec aan de loopmond.

Als doel wordt de hark of de vogel gebruikt. De hark is een houten raamwerk en bestaat uit een groot aantal houten regels met daarop, middels dwarslatjes, bevestigd een groot aantal blokjes hout (maximaal 180) die door middel van stokjes zijn verbonden aan verticale houten regels. De blokjes worden als doel gebruikt.

Het zogenaamde Koningschieten gebeurt niet overal op dezelfde manier. De vorm van het doel en het kaliber waarmee wordt geschoten, variëren. Bij het Koningschieten is het doel veelal een vogel. De uitvoering van de vogel kan verschillen tussen een afbeelding van een vogel op een houten plaat tot een blok hout in de vorm van een vogel.

In beide gevallen, dus zowel bij het schieten op de hark als bij het schieten op de vogel, maakt men gebruik van dezelfde wapens. De inrichting kan bestaan uit één of meer schietbomen, die minimaal 5 meter uit elkaar moeten worden geplaatst. Bij het jaarlijks Oud Limburgs Schuttersfeest van de OLS-Federatie worden soms wel tot 40 schietbomen gebruikt.

2 Het beoordelingskader

Op 1 januari 2010 is een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer (Staatsblad jaargang 2009, nr. 479) en een wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer (Staatscourant d.d. 27 november 2009, nr. 17979) in werking getreden.

Met de wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn inrichtingen voor traditioneel schieten door schutterijen of schuttersgilden onder de algemene regels gebracht en is deze categorie inrichtingen niet meer vergunningplichtig.

Traditioneel schieten is in artikel 3.145 van het Activiteitenbesluit milieubeheer gedefinieerd als door schutterijen of schuttersgilden schieten met buksen ofwel geweren vanaf een vaste standplaats op een stilstaand doel in de buitenlucht.

Inrichtingen voor traditioneel schieten worden aangemerkt als een inrichting type B en moeten bij oprichting of verandering van de inrichting een melding Activiteitenbesluit milieubeheer doen. In het Activiteitenbesluit milieubeheer is verder o.a. geregeld dat bij het bepalen van de geluidsniveaus van een inrichting buiten beschouwing blijft het traditioneel schieten, tenzij en voor zover daarvoor bij gemeentelijke verordening regels zijn gesteld.

In artikel 3.114 van de Activiteitenregeling milieubeheer zijn de voorschriften opgenomen die van toepassing zijn op inrichtingen voor traditioneel schieten. Dit betreffen voorschriften met betrekking tot bodem en veiligheid, waaraan tenminste dient te worden voldaan, indien er sprake is van reguliere activiteiten binnen een permanente schietinrichting. Via maatwerkvoorschriften kunnen eventueel aanvullende eisen worden gesteld. Bij gelegenheid van festiviteiten binnen een permanente schietinrichting kan het bevoegde gezag via maatwerkvoorschriften afwijkingen van de in de Activiteitenregeling milieubeheer gestelde minimale eisen toestaan.

Als gevolg van de inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn de voorschriften van de oude vergunningen voor schietinrichtingen inmiddels vervallen. Indien het bevoegd gezag eerdere voorwaarden opnieuw wil laten gelden, kunnen deze -voor bepaalde onderdelen, zoals hiervoor aangegeven- als maatwerkvoorschriften vastgesteld worden.

A1. Geluid – reguliere activiteiten (binnen de inrichting)

In het verleden is gebleken dat het voor schutterijen in Limburg erg moeilijk is om te voldoen aan de geluidregelgeving. Hierdoor en door de centralisatie van schietterreinen werden schutterijen vaak gedwongen hun schietlocatie in de dorpskernen te verlaten. Door het verlies van de verbondenheid met het dorp, werden veel schutterijen in hun voortbestaan bedreigd. Om de traditie van Limburgs schieten te behouden is de Provincie Limburg in overleg met het toenmalige ministerie van VROM op zoek gegaan naar oplossingen voor de geconstateerde knelpunten. Dit heeft uiteindelijk (mede) geleid tot een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Op 1 januari 2010 is een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in werking getreden. In artikel 2.18 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is geregeld dat bij het bepalen van de geluidsniveaus van inrichtingen het traditioneel schieten buiten beschouwing blijft, tenzij en voor zover daarvoor bij gemeentelijke verordening regels zijn gesteld. Aldus wordt een vrijstelling verleend van de algemene geluidsnorm voor traditioneel schieten. Wel is het mogelijk dat gemeenten regels stellen voor deze activiteit in een gemeentelijke verordening ten behoeve van het voorkomen van geluidhinder.

Voor het aspect geluid wordt voor reguliere activiteiten binnen een schietinrichting geadviseerd aan te sluiten bij het principe zoals dat is neergelegd in het Activiteitenbesluit milieubeheer en in beginsel dan ook geen eisen te stellen ten aanzien van geluid via een gemeentelijke verordening.

Uitgangspunt:	- (in beginsel) geen eisen ten aanzien van geluid
---------------	---

Wel wordt aanbevolen met de betrokken schutterijen of schuttersgilden goede afspraken te maken met betrekking tot de periode waarbinnen geschoten mag worden (niet schieten in de periode van 21.00 uur tot 9.00 uur). Dit ter voorkoming van klachten.

Mocht deze aanpak ontoereikend blijken, dan kan overwogen worden om bij gemeentelijke verordening regels te stellen met betrekking tot geluid. Indien uitbreiding of nieuw vestiging van een inrichting aan de orde is, is het opnemen van gebruiksbeperkingen bij de herziening van bestemmingsplannen of het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning bij aanvragen voor planologisch afwijkend gebruik eveneens een optie om voorwaarden te stellen met betrekking tot geluid. In al deze gevallen wordt geadviseerd als beoordelingskader voor geluid de methodiek te hanteren die in de Handreiking van 2009 is geïntroduceerd, aangevuld met regels met betrekking tot de periode waarbinnen niet geschoten mag worden.

Indien een gemeente regels wil stellen, wordt geadviseerd de voorliggende Handreiking als leidraad te gebruiken.

Uitgangspunten:	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige knal: toetsingswaarde voor L_{knaI} - herhaalde knal: maximale schotfrequentie van 120 schoten per uur - niet schieten van 21:00 uur tot 9:00 uur - bijhouden logboek - geluidreducerende maatregelen (indien nodig t.b.v. L_{knaI})
-----------------	---

Toetsingswaarde enkelvoudige knal L_{knal}

De toetsingswaarde voor L_{knal} is:

Nieuwe inrichting	: $L_{\text{knal}} \leq \frac{1}{2} * L_{\text{omg}} + 50$
Bestaande inrichting	: $L_{\text{knal}} \leq \frac{1}{2} * L_{\text{omg}} + 50$ na treffen maatregelen verruiming mogelijk tot $L_{\text{knal}} \leq \frac{1}{2} * L_{\text{omg}} + 55$
L_{knal}	= het geluidniveau van een enkele knal gemeten in A, impuls, als invallend geluid ter plaatse van gevoelige objecten
L_{omg}	= het geluidniveau gebaseerd op de omgevingstypologie

Omgevingstypologie	$L_{\text{omg,etm}}$
Landelijk gebied / weinig, geen verkeer	40 dB(A)
Verspreide bebouwing / beperkt verkeer	45 dB(A)
Woonwijk / verkeer	50 dB(A)

De waarden voor L_{omg} in de avondperiode zijn 5 dB(A) lager.

Toelichting enkelvoudige knal

Bij hogere geluidniveaus kunnen schrik-effecten aanleiding geven tot afwijking van de algemene dosis-effect relatie. Het geluidniveau van een enkele knal, waarbij deze effecten optreden, is afhankelijk van het achtergrondgeluidniveau ter plaatse. Dit is tot uitdrukking gebracht in bovenstaande formules door L_{knal} te relateren aan L_{omg} . De waarden voor L_{omg} kunnen worden bepaald op basis van de omgevingstypologie. Vooral de aanwezigheid van verkeer blijkt in de praktijk bepalend voor het aanwezige achtergrondniveau. In geval van onduidelijkheid over de gebiedstypering of in geval van twijfel kan L_{omg} ook door meting worden vastgesteld. De manier waarop deze meting plaatsvindt, is beschreven in de handreiking 'Vastleggen bestaande situatie geluid (nulsituatie)' van de Regiegroep Geluid Limburg (www.geluidlimburg.nl). Een probleem bij metingen is in veel gevallen dat deze slecht zijn te reproduceren en dat de gemeten waarden daarom sterk kunnen variëren. Metingen van het achtergrondniveau zullen in veel gevallen dan ook over langere perioden uitgevoerd moeten worden. Onze voorkeur gaat dan ook, indien mogelijk, uit naar het hanteren van de gebiedstypologieën zoals hierboven aangegeven.

Voor bestaande inrichtingen is een correctiefactor van ten hoogste 55 dB(A) gehanteerd. Uitgangspunten zijn hierbij dat met het treffen van aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld gedempte buksen) redelijkerwijs geen verdere reductie meer realiseerbaar is en dat reeds getroffen maatregelen respectievelijk aanwezige voorzieningen niet zonder meer telkens vervangen hoeven te worden door nieuwe, verbeterde uitvoeringen. In bestaande situaties is na het treffen van maatregelen nog een ontheffing mogelijk. Dit is in het geval dat het gebruik van een kogelvanger leidt tot een overschrijding van het toegestane geluidniveau. Voor nieuwe inrichtingen wordt conform de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten uitgegaan van een correctiefactor van 50 dB(A). Een ontheffing is in deze situaties uitsluitend mogelijk wanneer door het treffen van maatregelen geen verdere reductie meer mogelijk is. Wij achten dit toelaatbaar vanuit de gedachte dat bij nieuwe inrichtingen de maatregelen initieel beter afgestemd kunnen worden op de toelaatbare geluidsimmissie.

L_{knaal} wordt bepaald door metingen. Geluidmeters, die worden gebruikt voor het meten van pulsvormige geluiden zoals knallen van schietwapens, dienen te voldoen aan de norm van het International Electrotechnical Committee IEC 179A: 'Precision Impulse Soundlevel Meters', waarin een meterfunctie is gestandaardiseerd met een integratietijd van 35 m/sec. Om overeenstemming te krijgen met de frequentieafhankelijke eigenschappen van het menselijk gehoor hoort de meter bovendien voorzien te zijn van een 'A'-filter. De metingen worden uitgevoerd in de stand 'impuls' met gelijktijdige 'A'-weging. De activiteiten van Schutterijen vinden doorgaans plaats in de dagperiode en de vroege avond. Het is voor de uitvoering van metingen praktisch, maar vanuit hinderoptiek ook redelijk, niet verder te differentiëren in verschillende meethoogtes per etmaalperiode. Voor de metingen van de L_{knaal} bij het Oud Limburgs schieten wordt daarom een uniforme meethoogte gehanteerd van 1,5 meter.

Inherente afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan gemotiveerd afwijken van de toetsingswaarden. Hierbij gaan onze gedachten uit naar de onderstaande situatie, waarbij is aangesloten bij hetgeen hierover in de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten is bepaald:

1. in de afgelopen 10 jaar zijn geen klachten over geluidhinder tengevolge van schietactiviteiten opgetreden (waarbij één of twee incidentele klachten binnen deze periode niet als maatgevend worden beschouwd);
2. de geluidsbelasting neemt niet essentieel toe. Als zodanig wordt gedacht aan een toename van maximaal 3 dB(A);
3. de vigerende activiteiten mogen niet in omvang zijn toegenomen;
4. de activiteit vindt niet plaats in of nabij een stiltegebied;
5. zoals opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening.

Toelichting herhaalde knallen

Op basis van onderzoeksresultaten (zie rapport 'Hinderbelevingsonderzoek Traditioneel Schieten in Limburg', 18 december 2008, Witteveen en Bos) wordt geadviseerd om het aantal schoten per uur te limiteren. De gevonden correlatie tussen het aantal schoten per uur en de hinderfrequentie kan er namelijk op duiden dat de hinder toeneemt naar mate het aantal schoten per uur toeneemt. Bij een schotfrequentie van 120 schoten per uur (zie afbeelding 4.7 uit rapport 'Hinderbelevingsonderzoek Traditioneel Schieten in Limburg', 18 december 2008, Witteveen en Bos) wordt verwacht dat de hinderfrequentie maximaal 4 % zal bedragen, hetgeen zeer laag is in relatie tot andere geluidsbronnen. De verwachte mate van (ernstige) hinder daarbij is nihil. Aangezien een dergelijke situatie als zeer acceptabel te benoemen is, wordt geadviseerd de schotfrequentie te limiteren op 120 schoten per uur.

Toelichting beperking schietperiode

Ten behoeve van het zo optimaal mogelijk beperken van mogelijke geluidhinder, wordt geadviseerd dat niet geschoten wordt van 21:00 tot 9:00 uur. Dit heeft tevens een positief effect op het aspect veiligheid omdat voor veilig schieten voldoende verlichtingssterkte nodig is.

Toelichting handhaving

Uitgangspunt is dat de data en tijden waarop geschoten wordt, bijgehouden worden. Ook dient het aantal schoten per uur geregistreerd te worden. Aan de hand van het logboek dat door schutterijen wordt bijgehouden is achteraf een gemakkelijke controle mogelijk. Het logboek moet op verzoek aan het bevoegd gezag kunnen worden getoond.

Toelichting geluidreducerende maatregelen

Door het treffen van geluidreducerende maatregelen kan het geluid ten gevolge van het Limburgs traditioneel schieten in belangrijke mate worden gereduceerd. De vraag of en zo ja, welke geluidreducerende maatregelen in een specifieke situatie nodig zijn, is afhankelijk van de situatie ter plaatse en de daarmee verbonden toetsingswaarde voor de enkelvoudige (L_{kna1}). Bij het treffen van geluidreducerende maatregelen kan worden gedacht aan:

1. de situering van het terrein ten opzichte van gevoelige objecten.
Het situeren van een schietterrein op voldoende afstand van de dichtstbij gelegen geluidgevoelige objecten is van groot belang. Door voldoende afstand te houden, blijft de L_{kna1} binnen hetgeen toelaatbaar is. Daarnaast kan de situering van het schietterrein ten opzichte van de reeds in de periferie van het terrein aanwezige (niet gevoelige) objecten, die een afschermdende werking hebben, effect sorteren.
2. de oriëntatie van het terrein in verband met de richtingsgevoeligheid van de geluiduitstraling.
De richting van het schietterrein ten opzichte van de woningen kan zo mogelijk worden geoptimaliseerd. De geluiduitstraling van de buksen is namelijk in voorwaartse richting aanmerkelijk hoger dan in achterwaartse richting.
3. de toepassing van geluidgedempte voorzieningen.
Door het toepassen van voorzieningen als gemodificeerde buksen en gedempte kogelvangers zijn aanmerkelijke reducties van L_{kna1} te realiseren (waarover later meer).
4. de toepassing van maatregelen in de overdracht.
Afschermdende maatregelen nabij de schutter kunnen in sommige situaties een extra reductie van de geluiduitstraling opleveren. Doorgaans is deze maatregel minder effectief bij de toepassing van een kogelvanger, aangezien de geluiduitstraling van de inslag van de kogels op deze hooggelegen niet afgeschermde bron dan in de meeste gevallen maatgevend wordt.

Voor wat betreft de toepassing van geluidgedempte voorzieningen, specifiek voor de gemodificeerde buks en de gedempte kogelvanger, merken wij aanvullend het volgende op:

Gemodificeerde buks

Voor nieuwe inrichtingen is de haalbaarheid van de norm voor L_{kna1} in sterke mate afhankelijk van de toepassing van de gedempte buks als bronmaatregel. Met de toepassing van de zogenaamde gemodificeerde buksen (met knaldemping door een geperforeerde buis voor in het loopverlengstuk te plaatsten) is een aanzienlijke reductie op de geluiduitstraling van het knalgeluid te realiseren. Bijkomende voordelen zijn dat toepassing van deze voorzieningen geen nadelige invloed op de precisie van de buksen hebben, op de meeste (zware) buksen kunnen worden toegepast en een hoge kosteneffectiviteit kennen.

Om te voorkomen dat de L_{kna1} altijd gemeten moet worden, zijn in het verleden diverse onderzoeken uitgevoerd voor Limburgse schutterijen. Deze onderzoeken hadden betrekking op individuele schutterijen en op algemene gegevens voor schutterijen zoals de geluiduitstraling van een buks of kogelvanger (Akoestisch onderzoek schutterijen, Witteveen+Bos, september 1998; Geluidsreductie bij het schieten met een kogelvanger, Witteveen+Bos, januari 2000; Bepaling bronvermogens bij schietlawaai, Witteveen+Bos, maart 2008). In tabel 1 worden de gehanteerde bronvermogens getoond voor normale en gemodificeerde buksen. Daarnaast kan de buks in een omkasting worden geplaatst. Een omkasting levert een extra reductie van circa 10 dB(A) in de schietrichting.

tabel 1. Gehanteerde bronvermogens voor buksen in dB(A) ref. 10-12W

positie*	31,5 Hz	63 Hz	125 Hz	250 Hz	500 Hz	1 kHz	2 kHz	4 kHz	8 kHz	totaal
normale buks										
0°	--	--	106	116	130	135	136	131	121	139,8
90°	--	--	100	109	119	125	127	126	120	131,5
180°	--	--	98	106	116	121	125	126	119	129,8
gemodificeerde buks										
0°	78	90	94	102	121	126	126	124	114	130,8
90°	87	87	87	92	107	112	114	117	108	120,1
180°	91	91	91	95	100	107	112	110	106	115,6

* 0° is de schietrichting, 90° is links of rechts ten opzichte van de schietrichting, 180° is tegenovergesteld aan de schietrichting.

Geluidgedempte kogelvanger

Uit jurisprudentie komt naar voren dat kogelvangers de best beschikbare techniek zijn. In specifieke situaties kan het echter geluidtechnisch gezien noodzakelijk zijn om een geluidgedempte kogelvanger te plaatsen.

In sommige gevallen waarbij sprake is van afschermden objecten tussen schutter en gevoelige bestemming, blijkt na het installeren van een kogelvanger de geluidbelasting toe te nemen, als gevolg van de nieuwe hooggepositioneerde en niet-afgeschermden bron ten gevolge van de kogelinslag op de kogelvanger. In die gevallen dient onderzocht te worden of er alternatieve oplossingen zijn. Uit onderzoek blijkt dat het bronvermogen van een geluidgedempte kogelvanger aanzienlijk lager is dan het bronvermogen van een normale kogelvanger. Om te voorkomen dat het bronvermogen van een geluidgereduceerde kogelvanger altijd gemeten moet worden, zijn diverse akoestische onderzoeken uitgevoerd bij Limburgse schutterijen. Hierbij is van de volgende geluidgereduceerde kogelvangers het bronvermogen bepaald middels een akoestisch onderzoek:

- geluidgedempte kogelvanger van Jansen Products (geluidsuitstraling bepaald in “Geluidsreductie bij het schieten met een kogelvanger, Jansen Products, ET38.1. Witteveen+Bos, 2000”);
- geluidgedempte kogelvanger van Thijssen metaalconstructies (geluidsuitstraling bepaald in “Bepaling bronvermogen kogelvanger Thijssen Metaalconstructies Belfeld, Witteveen+Bos, juli 2012”);
- kogelvanger van Laura metaalconstructies (geluidsuitstraling bepaald in “Akoestisch onderzoek kogelvanger, Laura Metaal Fabrications, Milieu Coördinator, oktober 2012”);
- kogelvanger van HZ Techniek (wattenbak Zelissen) (geluidsuitstraling bepaald in “Akoestisch onderzoek kogelvanger, HZ Techniek, Milieu Coördinator, juli 2013”).

In tabel 2 worden de gehanteerde bronvermogens getoond voor normale en geluidgereduceerde kogelvangers.

tabel 2. Gehanteerde bronvermogens voor kogelvangers in dB(A) ref. 10-12W

Positie	31,5 Hz	63 Hz	125 Hz	250 Hz	500 Hz	1 kHz	2 kHz	4 kHz	8 kHz	Totaal
Normale kogelvanger										
Random	-	-	100	109	122	128	130	132	124	135,6
Gedempte kogelvanger van Jansen products										
0°	-	-	88	97	110	116	118	120	112	123,60
90°	-	-	84	93	106	112	114	116	108	119,60
180°	-	-	87	96	109	115	117	119	111	122,60
Gedempte kogelvanger van Thijssen Metaalconstructies (wattenbak)										
0°	53	76	92	101	102	117	119	116	113	123
90°	52	65	86	93	99	100	102	99	93	107
63	63	76	93	100	106	107	109	107	100	114
Gedempte kogelvanger van Laura Metaal Fabrications (wattenbak)										
0°	68	84	98	99	106	109	113	115	113	119
90°	59	74	90	92	96	99	97	98	96	105
180°	61	76	92	94	98	101	99	100	98	107
Gedempte kogelvanger van HZ Techniek (wattenbak Zelissen)										
0°	74	90	113	113	116	127	130	124	121	133
90°	64	77	95	97	100	100	100	99	99	107
180°	64	76	85	93	96	96	102	101	95	106

Kogelvanger: 0° is richting de schutter, dus tegenovergesteld aan de schietrichting - 90° is links of rechts t.o.v. de schietrichting - 180° is de schietrichting (achterzijde kogelvanger)

A2. Geluid – festiviteiten (binnen de inrichting)

Evenals voor de reguliere activiteiten geldt voor festiviteiten dat in het Activiteitenbesluit milieubeheer een vrijstelling is verleend van de algemene geluidsnorm voor traditioneel schieten. Wel is het ook in die gevallen mogelijk dat gemeenten desgewenst regels stellen in een gemeentelijke verordening ten behoeve van het voorkomen van geluidhinder.

Voor het aspect geluid wordt voor festiviteiten binnen een schietinrichting geadviseerd aan te sluiten bij het principe zoals dat is neergelegd in het Activiteitenbesluit milieubeheer en in beginsel dan ook geen eisen te stellen ten aanzien van geluid via een gemeentelijke verordening.

Uitgangspunt:	- (in beginsel) geen eisen ten aanzien van geluid
---------------	---

Wel wordt aanbevolen met de betrokken schutterijen of schuttersgilden goede afspraken te maken met betrekking tot de periode waarbinnen geschoten mag worden (niet schieten in de periode van 22.00 uur tot 9.00 uur). Dit ter voorkoming van klachten. Ten opzichte van reguliere activiteiten wordt vanwege ervaringen uit de praktijk en het incidentele karakter van de festiviteiten (maximaal 12 dagen of dagdelen per kalenderjaar conform het Activiteitenbesluit milieubeheer), geadviseerd te kiezen voor de eindtijd van 22:00 uur in plaats van 21:00 uur.

Mocht deze aanpak ontoereikend blijken, dan kan overwogen worden om bij gemeentelijke verordening regels te stellen met betrekking tot geluid. Indien een gemeente regels wil stellen bij gemeentelijke verordening voor festiviteiten, wordt geadviseerd de periode waarbinnen geschoten mag worden in te perken (niet schieten in de periode van 22.00 uur tot 9.00 uur).

Uitgangspunt:	- niet schieten van 22:00 uur tot 9:00 uur
---------------	--

A3. Geluid – evenementen (buiten de inrichting)

Het gestelde in het Activiteitenbesluit milieubeheer is niet van toepassing voor evenementen omdat het traditioneel schieten niet plaats vindt in een inrichting. Voor het aspect geluid wordt voor evenementen - waarbij al dan niet geschoten wordt op (mobiele) kogelvangsers – derhalve geadviseerd aan te sluiten bij de aanbevelingen over geluid bij festiviteiten.

Uitgangspunt:	- (in beginsel) geen eisen ten aanzien van schietgeluid - niet schieten van 22:00 uur tot 9:00 uur
---------------	---

In bijlage 3 wordt een mogelijke opzet gegeven voor standaardvoorschriften met betrekking tot een evenementenvergunning. Hieraan is het voorschrift toegevoegd dat niet geschoten mag worden tussen 22:00 uur 's avonds en 9:00 uur 's ochtends.

B1. Bodem – reguliere activiteiten (binnen de inrichting)

Ten behoeve van het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het zoveel mogelijk beperken van de belasting van de bodem, zijn in de Activiteitenregeling milieubeheer eisen opgenomen, waaraan bij reguliere activiteiten minimaal dient te worden voldaan (zie artikel 3.114, lid 3 en lid 4, van de Activiteitenregeling milieubeheer). Kortweg komt dit neer op de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger in combinatie met bodembeschermende voorziening - schieten boven bodembeschermende voorziening - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit
---------------	---

Toelichting¹

Er dient te worden voorkomen dat de hulzen van verschoten patronen in of op de bodem terecht komen. Om deze reden wordt in de Activiteitenregeling milieubeheer voorgeschreven dat het schieten plaats dient te vinden boven een bodem beschermende voorziening. Dit betekent dat de zone rond de standplaats van de schutter dusdanig geconditioneerd dient te zijn, dat het verzamelen van de hulzen makkelijk uitvoerbaar is. Indien bij het schieten geen hulzen, of andere bodem bedreigende stoffen in of op de bodem terecht kunnen komen, wordt het schieten niet aangemerkt als een bodem bedreigende activiteit en is een bodem beschermende voorziening niet nodig.

Bij het traditioneel schieten dient een 'kogelvanger' of 'ricochetvanger' (hierna: kogelvanger) te worden toegepast. Een kogelvanger is een voorziening, waarmee alle afgeschoten kogels dienen te worden opgevangen. Het schieten dient zodanig plaats te vinden dat alle afgeschoten kogels in de kogelvanger terechtkomen. Voor bepaalde schietdisciplines (hetgeen het geval is voor het Limburgs traditioneel schieten) kan dat betekenen dat het schieten met een oplegsteun nodig is. Om er voor zorg te dragen dat alle afgeschoten kogels in de kogelvanger terechtkomen, mogen ongeoefende schutters alleen met toepassing van een affuit schieten. De baancommandant beoordeelt of sprake is van een geoefende of een ongeoefende schutter.

Het toepassen van een kogelvanger is noodzakelijk ten behoeve van het voorkomen, dan wel voor zover dat niet mogelijk is, het zoveel mogelijk beperken van de belasting van de bodem. Bij het traditioneel schieten wordt gebruik gemaakt van kogels die uit lood bestaan. Lood is schadelijk voor het milieu en derhalve een zwarte lijst-stof. Door het toepassen van een kogelvanger wordt voorkomen dat kogels in de bodem terecht kunnen komen. Afgeschoten kogels worden opgevangen in een verzamelbak (of wattenbak). Deze verzamelbak maakt onderdeel uit van de kogelvanger.

De kogelvanger dient opgesteld te worden boven een bodembeschermende voorziening, om te voorkomen dat de kogels die opgevangen worden door de kogelvanger, maar onverhoopt niet in de verzamelbak terecht komen, op of in de bodem terecht kunnen komen. De drijver van de inrichting kan een keuze maken voor de toe te passen bodembeschermende voorzieningen (en daarbij horende maatregelen). Doorgaans gaat het om een verharding, kleed of voldoende dik plastic folie met voldoende oppervlakte onder de kogelvanger. De kogels die niet worden opgevangen in de verzamelbak komen op deze voorziening terecht. Deze kogels, maar ook de kogels die worden opgevangen in de verzamelbak, dienen na afloop van een schietdag te worden verwijderd om uitloging naar de bodem te voorkomen. Een andere optie is het treffen van voorzieningen waardoor verzekerd wordt dat alle kogels die worden opgevangen door de kogelvanger terecht komen in de verzamelbak. Dit kan gerealiseerd worden door de kogels, die worden opgevangen door de kogelvanger, door middel van een gesloten buis af te voeren naar een (afgesloten) verzamelbak.

¹ Bron: Activiteitenregeling milieubeheer

B2. Bodem – festiviteiten (binnen de inrichting)

Op grond van het bepaalde in artikel 3.114, lid 7, van de Activiteitenregeling milieubeheer kunnen bij festiviteiten via maatwerkvoorschriften afwijkingen worden toegestaan van de eisen die ingevolge de Activiteitenregeling milieubeheer bij reguliere activiteiten minimaal gelden met het oog op het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het zoveel mogelijk beperken van de belasting van de bodem. De dag en of dagdelen waarop festiviteiten plaatsvinden moeten door het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift aangewezen worden, waarbij het aantal aan te wijzen dag en of dagdelen niet meer dan twaalf per kalenderjaar bedraagt.

Indien bij een festiviteit geschoten wordt op een kogelvanger ligt het voor de hand om dezelfde uitgangspunten te hanteren als bij reguliere activiteiten.

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger in combinatie met (tijdelijke) bodembeschermende voorziening - schieten boven bodembeschermende voorziening - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit
---------------	--

In het geval gebruik gemaakt wordt van mobiele kogelvangers, is het gepast om een tijdelijke bodembeschermende voorziening aan te brengen. In de Activiteitenregeling milieubeheer wordt hiertoe ook de ruimte geboden (i.c. toepassing kleed of voldoende dik plastic folie met voldoende oppervlakte onder de kogelvanger). Beoogd wordt dat de kogels die niet worden opgevangen in de verzamelbak terecht komen op de al dan niet tijdelijke bodembeschermende voorziening. Deze kogels, maar ook de kogels die worden opgevangen in de verzamelbak, dienen na afloop van een schietdag te worden verwijderd om uitloging naar de bodem te voorkomen. Een andere optie (uit de Activiteitenregeling milieubeheer) is het treffen van voorzieningen waardoor verzekerd wordt dat alle kogels die worden opgevangen door de kogelvanger terecht komen in de verzamelbak. Dit kan gerealiseerd worden door de kogels, die worden opgevangen door de kogelvanger, door middel van een gesloten buis af te voeren naar een (afgesloten) verzamelbak. Als laatste terugvaloptie zou ervoor gekozen kunnen worden om de kogels te verzamelen conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking. Dit moet dan wel geregeld worden via maatwerkvoorschriften.

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger in combinatie met (tijdelijke) bodembeschermende voorziening. Indien (tijdelijke) bodembeschermende voorziening niet haalbaar is: verzamelen kogels conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden logboek) - schieten boven bodembeschermende voorziening - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit
---------------	--

Bij schieten op open veld wordt geadviseerd de volgende uitgangspunten te hanteren:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - verzamelen kogels conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden logboek) - in intensieve valzone staat niet meer dan 4.300 m² bos
---------------	--

Toelichting:

Bij festiviteiten kan naar onze mening worden volstaan met het opleggen van een raapverplichting in maatwerkvoorschriften. Dit onder de volgende uitdrukkelijke voorwaarden, welke afkomstig zijn uit de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten:

1. de aard van het terrein maakt een goede terugwinning van de kogels mogelijk (geen bos, moeras, oppervlaktewater, of struikgewas in de intensieve valzone);
2. terugwinning vindt zo goed mogelijk plaats (ten minste 90% van de in de bodem aanwezige kogels per 'terugwinoperatie');
3. gezien de aard en het gebruik van de grond bestaan er geen verhoogde risico's als gevolg van de na het rapen tijdelijk in de grond achterblijvende kogels;
4. indien van toepassing: de eigenaar van het terrein moet op voorhand toestemming hebben verleend voor het rapen; de maatwerkvoorschriften dienen waarborgen te bevatten waarmee het voldoen aan de raapplicht gecontroleerd en geverifieerd kan worden.

Daar waar de intensieve valzone uit meer dan 4.300 m² bos bestaat, wordt geadviseerd niet op open veld te schieten en te zoeken naar een alternatief schootsveld. Dit omdat anders niet gegarandeerd kan worden dat ten minste 90% van de kogels teruggevonden kan worden.

B3. Bodem – evenementen (buiten de inrichting)

Indien bij een evenement geschoten wordt op een of meer (mobiele) kogelvangers wordt geadviseerd om bij het opstellen van de evenementenvergunning dezelfde uitgangspunten te hanteren als bij festiviteiten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger in combinatie met (tijdelijke) bodembeschermende voorziening. Indien (tijdelijke) bodembeschermende voorziening niet haalbaar is bij mobiele kogelvanger: verzamelen kogels conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden logboek) - schieten boven bodembeschermende voorziening - oplegsteun en (in geval van ongeoeffende schutter) affuit
---------------	---

In lijn met het gestelde bij festiviteiten wordt geadviseerd om tijdelijke bodembeschermende voorziening aan te brengen, als gebruik wordt gemaakt van mobiele kogelvangers. Gedacht kan daarbij worden aan een kleed of voldoende dik plastic folie met voldoende oppervlakte onder de kogelvanger. Beoogd wordt dat de kogels die niet worden opgevangen in de verzamelbak terecht komen op de tijdelijke bodembeschermende voorziening. Deze kogels, maar ook de kogels die worden opgevangen in de verzamelbak, dienen na afloop van een schietdag te worden verwijderd om uitloging naar de bodem te voorkomen. De andere optie is het treffen van voorzieningen waardoor verzekerd wordt dat alle kogels die worden opgevangen door de kogelvanger terecht komen in de verzamelbak. Dit kan gerealiseerd worden door de kogels, die worden opgevangen door de kogelvanger, door middel van een gesloten buis af te voeren naar een (afgesloten) verzamelbak. Als laatste terugvaloptie zou ervoor gekozen kunnen worden om de kogels te verzamelen conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking.

Bij schieten op open veld:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - verzamelen kogels conform het gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden logboek) - in intensieve valzone staat niet meer dan 4.300 m² bos
---------------	--

Toelichting:

Bij evenementen kan, naar onze mening bij wijze van uitzondering, worden volstaan met het opleggen van een raapverplichting onder de volgende uitdrukkelijke voorwaarden, welke afkomstig zijn uit de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten:

1. de aard van het terrein maakt een goede terugwinning van de kogels mogelijk (geen bos, moeras, oppervlaktewater, of struikgewas in de intensieve valzone);
2. terugwinning vindt zo goed mogelijk plaats (ten minste 90% van de in de bodem aanwezige kogels per 'terugwinoperatie');
3. gezien de aard en het gebruik van de grond bestaan er geen verhoogde risico's als gevolg van de na het rapen tijdelijk in de grond achterblijvende kogels;
4. indien van toepassing: de eigenaar van het terrein moet op voorhand toestemming hebben verleend voor het rapen; de maatwerkvoorschriften dienen waarborgen te bevatten waarmee het voldoen aan de raapplicht gecontroleerd en geverifieerd kan worden.

Daar waar de intensieve valzone uit meer dan 4.300 m² bos bestaat, wordt geadviseerd niet op open veld te schieten en te zoeken naar een alternatief schootveld. Dit omdat anders niet gegarandeerd kan worden dat ten minste 90% van de kogels teruggevonden kan worden.

In bijlage 3 wordt een mogelijke opzet gegeven voor standaardvoorschriften met betrekking tot een evenementenvergunning. Hierbij is ook aandacht besteed aan het onderdeel bodem.

C1. Veiligheid – reguliere activiteiten (binnen de inrichting)

Ten behoeve van de veiligheid zijn in de Activiteitenregeling milieubeheer eisen opgenomen, waaraan bij reguliere activiteiten minimaal dient te worden voldaan (zie artikel 3.114, lid 5 en lid 6, van de Activiteitenregeling milieubeheer). Kortweg komt dit neer op de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit - in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer - (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone
---------------	--

Toelichting²

Bij het traditioneel schieten dient een 'kogelvanger' of 'ricochetvanger' (hierna: kogelvanger) te worden toegepast. Een kogelvanger is een voorziening, waarmee alle afgeschoten kogels dienen te worden opgevangen. Het schieten dient zodanig plaats te vinden dat alle afgeschoten kogels in de kogelvanger terechtkomen. Voor bepaalde schietdisciplines (hetgeen het geval is voor het Limburgs traditioneel schieten) kan dat betekenen dat het schieten met een oplegsteun nodig is. Om er voor zorg te dragen dat alle afgeschoten kogels in de kogelvanger terechtkomen, mogen ongeoefende schutters alleen met toepassing van een affuit schieten. De baancommandant / buksmeester beoordeelt of sprake is van een geoefende of een ongegeoefende schutter.

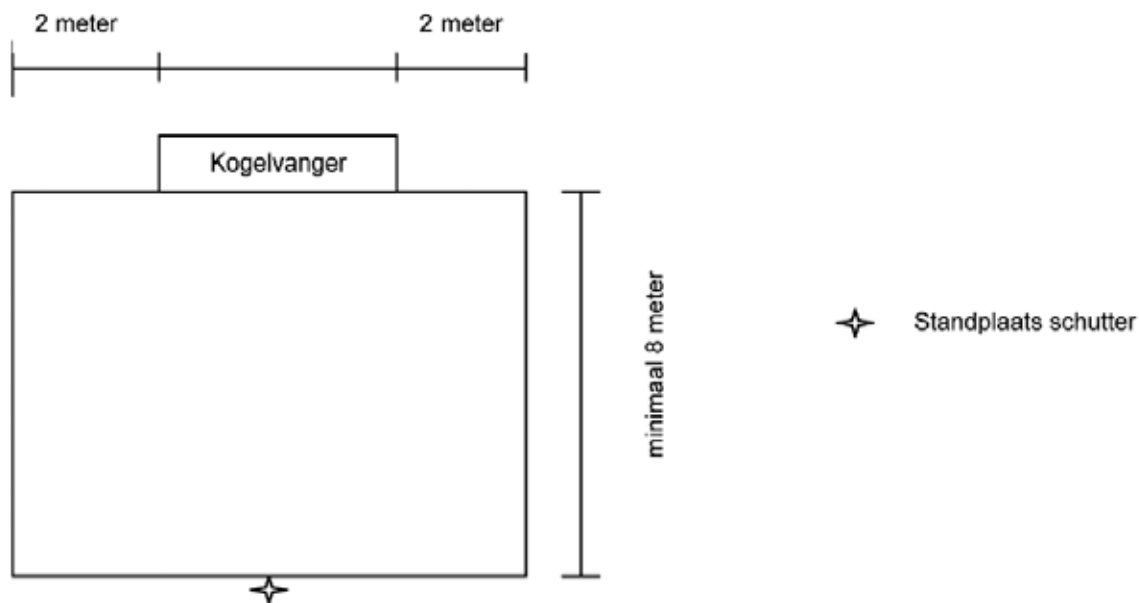
Het toepassen van een kogelvanger heeft een positief effect op de veiligheid. Door het toepassen van een kogelvanger worden de veiligheidsrisico's van het traditioneel schieten zoveel mogelijk beperkt, doordat geen kogels achter het doel – waarop geschoten wordt – terecht komen. Het gebruik van de kogelvanger beperkt derhalve de 'onveilige zone'.

Onveilige zone

Bij het traditioneel schieten dient een 'onveilige zone' in acht genomen te worden. Onder de onveilige zone wordt het gebied verstaan, waar projectielen – direct of indirect – terecht kunnen komen en waar derhalve gevaar bestaat voor mens en veediersoorten. In de onveilige zone mogen alleen de schutter, baancommandant (of schietmeester of buksmeester) en één of meerdere door de baancommandant aangewezen personen (veelal de optrekker en de schrijver) aanwezig zijn. In onderstaande figuur is de onveilige zone weergegeven.

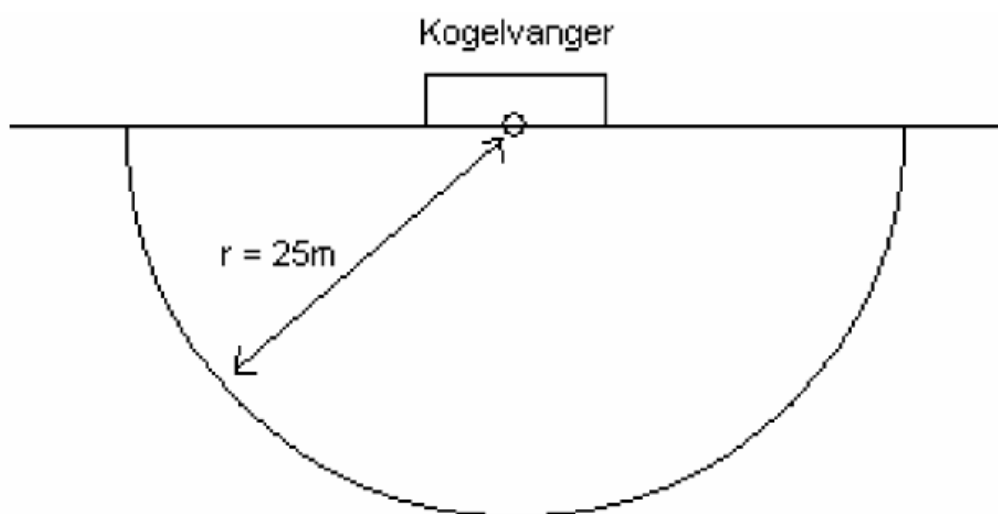
² Bron: Activiteitenregeling milieubeheer

Onveilige zone (bij houten blok of knoest)

In het algemeen wordt bij het Limburgs traditioneel schieten gebruik gemaakt van zware geweren of buksen met kogels van kalibernummers 12 en 16. Het kalibernummer geeft het aantal ronde loden kogels aan met een middellijn, die gelijk is aan de middellijn van de loop en die tezamen een Engelse pond (453,59 gram) wegen. Naarmate het kalibernummer groter wordt, is het 'kaliber' kleiner (omdat de kogel lichter is en er derhalve meer kogels in een Engelse pond gaan. Als met kogels van kalibernummer 16 of kleiner wordt geschoten op een houten blok of knoest, bestaat de mogelijkheid dat de kogel kan afketsen en daardoor niet in de kogelvanger terecht komt. Veiligheidshalve dient in dat geval een onveilige zone met een straal van 25 meter rond het doel waar op wordt geschoten te worden aangehouden. Omdat (op grond van het artikel 3.114 lid 4, Activiteitenregeling milieubeheer) een kogelvanger dient te worden toegepast, kan worden volstaan met een halve cirkel. In onderstaande figuur is de onveilige zone weergegeven.

C2. Veiligheid – festiviteiten (binnen de inrichting)

Op grond van het bepaalde in artikel 3.114, lid 7, van de Activiteitenregeling milieubeheer kunnen bij festiviteiten via maatwerkvoorschriften aanvullende eisen worden gesteld met betrekking tot de onveilige zone. Dit in afwijking van de eisen die ingevolge de Activiteitenregeling milieubeheer bij reguliere activiteiten gelden met betrekking tot deze zone. De dag en of dagdelen waarop festiviteiten plaatsvinden moeten door het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift aangewezen worden, waarbij het aantal aan te wijzen dag en of dagdelen niet meer dan twaalf per kalenderjaar bedraagt.

Indien bij een festiviteit geschoten wordt op een (mobiele) kogelvanger wordt geadviseerd om dezelfde uitgangspunten aan te houden als bij reguliere activiteiten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit - in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer - (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone
---------------	--

Bij schieten op open veld wordt geadviseerd de volgende uitgangspunten te hanteren:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - in acht nemen onveilige zone(s) conform figuren in bijlage 1 van deze Handreiking - document 'Veiligheid schootsveld' van OLS-federatie
---------------	---

Toelichting:

Bij festiviteiten kan onder toepassing van artikel 3.114, lid 7, van de Activiteitenregeling milieubeheer, geschoten worden op open veld indien daarvoor maatwerkvoorschriften worden gesteld. Voor de bepaling van de minimale dimensionering van de onveilige zone (het schootsveld) verwijzen wij naar bijlage 1. Om ervoor te zorgen dat geen kogels buiten het schootsveld komen, mag er niet geschoten worden bij windsnelheden van meer dan 5,0 m/s (vergelijkbaar met windkracht 3 op de schaal van Beaufort).

De Oud-Limburgse Schuttersfederatie heeft het document 'Veiligheid schootsveld' opgesteld met richtlijnen om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Geadviseerd wordt om in een maatwerkvoorschrift de verplichting op te nemen dat gehandeld dient te worden in overeenstemming met (de meest recente versie van) het document 'Veiligheid schootsveld'.

C3. Veiligheid – evenementen (buiten de inrichting)

Indien bij een evenement geschoten wordt op een of meer (mobiele) kogelvangervangert wordt geadviseerd om bij het opstellen van de evenementenvergunning dezelfde uitgangspunten te hanteren als bij festiviteiten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - kogelvangervangert - oplegsteun en (in geval van ongeofende schutter) affuit - in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer - (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone
---------------	--

Bij schieten op open veld wordt geadviseerd om gebruik te maken van de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt:	<ul style="list-style-type: none"> - in acht nemen onveilige zone(s) conform bijlage 1 van deze Handreiking - document 'Veiligheid schootsveld' van OLS-federatie
---------------	--

Toelichting:

Bij evenementen kan, naar onze mening bij wijze van uitzondering, geschoten worden op open veld. Voor de bepaling van de minimale dimensionering van de onveilige zone (het schootsveld) verwijzen wij naar bijlage 1. Om ervoor te zorgen dat geen kogels buiten het schootsveld komen, mag er niet geschoten worden bij windsnelheden van meer dan 5,0 m/s (vergelijkbaar met windkracht 3 op de schaal van Beaufort).

De Oud-Limburgse Schuttersfederatie heeft het document 'Veiligheid schootsveld' opgesteld met richtlijnen om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Geadviseerd wordt om in de evenementenvergunning de verplichting op te nemen dat gehandeld dient te worden in overeenstemming met (de meest recente versie van) het document 'Veiligheid schootsveld'.

In bijlage 3 wordt een mogelijke opzet gegeven voor standaardvoorschriften met betrekking tot een evenementenvergunning. Hierbij is ook aandacht besteed aan het onderdeel veiligheid.

3 Samenvatting

Reguliere activiteiten (binnen de inrichting)	
Geluid	<p>Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (in beginsel) geen eisen ten aanzien van geluid <p>Optionele instrumenten: Afspraken/herenakkoord of (indien nodig) gemeentelijke verordening</p> <p>Aanbeveling afspraken/herenakkoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niet schieten van 21:00 uur tot 9:00 uur <p>Aanbevelingen gemeentelijke verordening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige knal: toetsingswaarde voor L_{knal} - herhaalde knal: maximale schotfrequentie van 120 schoten per uur - niet schieten van 21:00 uur tot 9:00 uur - bijhouden logboek - geluidreducerende maatregelen (indien nodig t.b.v. L_{knal})
Bodem	<p>Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger in combinatie met bodembeschermende voorziening - schieten boven bodembeschermende voorziening - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit

**Festiviteiten
(binnen de inrichting)**

Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:
- maximaal 12 dagen of dagdelen per kalenderjaar
- (in beginsel) geen eisen ten aanzien van geluid

Optionele instrumenten:
Afspraken/herenakkoord of (indien nodig)
gemeentelijke verordening

Aanbeveling afspraken/herenakkoord:
- niet schieten van 22:00 uur tot 9:00 uur

Aanbeveling gemeentelijke verordening:
- niet schieten van 22:00 uur tot 9:00 uur

**Evenementen
(buiten de inrichting)
(zie bijlage 3 voor standaardvoorschriften)**

Instrument:
evenementenvergunning

Aanbevelingen evenementenvergunning:
- (in beginsel) geen eisen ten aanzien van schietgeluid
- niet schieten van 22:00 uur tot 9:00 uur

Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:
- maximaal 12 dagen of dagdelen per kalenderjaar
- kogelvanger in combinatie met (tijdelijke)
bodembeschermende voorziening
- schieten boven bodembeschermende
voorziening
- oplegsteun en (in geval van ongeoefende
schutter) affuit

**Instrument bij mobiele kogelvanger / schieten
op open veld:**
Maatwerkvoorschriften

**Aanbevelingen bij schieten op mobiele
kogelvanger:**
- zie eisen Activiteitenregeling milieubeheer (incl.
mogelijkheid van tijdelijke bodembeschermende
voorziening)
- indien (tijdelijke) bodembeschermende
voorziening niet haalbaar is: verzamelen kogels
conform het gestelde in bijlage 2 van deze
Handreiking (incl. bijhouden logboek)

Aanbeveling bij schieten op open veld:
- verzamelen kogels conform het gestelde in
bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden
logboek)
- in intensieve valzone staat niet meer dan 4.300
m² bos

Instrument:
evenementenvergunning

Aanbevelingen bij schieten op (mobiele) kogelvanger:
- kogelvanger in combinatie met (tijdelijke)
bodembeschermende voorziening. Indien (tijdelijke)
bodembeschermende voorziening niet haalbaar is bij
mobiele kogelvanger: verzamelen kogels conform het
gestelde in bijlage 2 van deze Handreiking (incl. bijhouden
logboek)
- schieten boven bodembeschermende voorziening
- oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit

Aanbeveling bij schieten op open veld:
- verzamelen kogels conform het gestelde in bijlage 2 van
deze Handreiking (incl. bijhouden logboek)
- in intensieve valzone staat niet meer dan 4.300 m² bos

**Reguliere activiteiten
(binnen de inrichting)**

Veiligheid

Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:

- kogelvanger
- oplegsteun en (in geval van ongeofende schutter) affuit
- in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer
- (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone

Festiviteiten (binnen de inrichting)	Evenementen (buiten de inrichting) (zie bijlage 3 voor standaardvoorschriften)
<p>Activiteitenbesluit/-regeling milieubeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maximaal 12 dagen of dagdelen per kalenderjaar - kogelvanger - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit - in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer - (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone <p>Instrument bij schieten op open veld: Maatwerkvoorschriften</p> <p>Aanbevelingen bij schieten op open veld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in acht nemen onveilige zone(s) conform figuren in bijlage 1 van deze Handreiking - document 'Veiligheid schootsveld' van OLS-federatie 	<p>Instrument: evenementenvergunning</p> <p>Aanbevelingen bij schieten op kogelvanger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kogelvanger - oplegsteun en (in geval van ongeoefende schutter) affuit - in acht nemen onveilige zone conform Activiteitenregeling milieubeheer - (in principe) geen personen of veediersoorten in de onveilige zone <p>Aanbevelingen bij schieten op open veld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in acht nemen onveilige zone(s) conform figuren in bijlage 1 van deze Handreiking - document 'Veiligheid schootsveld' van OLS-federatie

4 Literatuurlijst

1. G.F. Smoorenburg, BG-HR-10-01 (voorlopige evaluatie van de geluidhinder van schietinrichtingen), TNO, juni 1979;
2. M.J.G. Delamboy, E.P.J. Eummelen en C.C. Gehlen, Bodemverontreiniging door loden kogels, Hogeschool Heerlen, januari 1990;
3. J. Vos en F.W.M. Geutsen, IZF 1992 A-13 (geluidhinder rond onregelmatig gebruikte schietbanen: een studie naar het verwachte effect van verschillende tijdschema's), TNO, juni 1992;
4. H. Booij, M.A.G.T van den Hoop, J.A. Janus en B. Loos, Alternatieven onder schot (een vergelijking tussen bismut, zink en lood bij de jacht en sportvisserij), RIVM, september 1993;
5. H. Horbach en P. van der Haar, Een verantwoord schot in de toekomst (verkennend onderzoek naar de milieu-effecten van het gebruik van loden kogels bij schietactiviteiten van Oud-Limburgse schutterijen), Witteveen+Bos, februari 1995;
6. A.C. Leget, BU2.95/000339, Beperking loodbelasting van de bodem bij traditioneel schieten, TNO, mei 1995;
7. Circulaire inzake beperking loodbelasting van de bodem bij traditioneel schieten, Ministerie van VROM, september 1995;
8. E. Gordijn, W. Soede en J.J.W.M. Thewissen, Akoestisch onderzoek schutterijen, Witteveen+Bos, september 1998;
9. Circulaire Traditioneel schieten, Ministerie van VROM, april 1999;
10. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Maternus Wijlre, Witteveen+Bos, mei 1999;
11. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Hubertus Schaesberg (Landgraaf), Witteveen+Bos, juni 1999;
12. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Nicolaas Meijel, Witteveen+Bos, augustus 1999;
13. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Willibrordus Meijel, Witteveen+Bos, augustus 1999;
14. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Aldegundis Buggenum, Witteveen+Bos, augustus 1999;
15. J.A. Janus, J.A. Annema, J.M.M. Aben, W. Slooff en L.G. Wesselink, Evaluatiedocument lood, RIVM, september 1999;
16. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Jan Grubbenvorst, Witteveen+Bos, september 1999;
17. C.M.E.M. Aquina, Akoestisch onderzoek schutterijen in de gemeente Weert, Gemeente Weert, november 1999;
18. E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij Wilhelmina-Hingen, Witteveen+Bos, november 1999;
19. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Urbanus Helden-Grashoek, Witteveen+Bos, november 1999;
20. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Paulus Epen, Witteveen+Bos, december 1999;
21. J.J.W.M. Thewissen, E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai het Naxhtwachtgilde Valkenburg, Witteveen+Bos, december 1999;

22. J.J.W.M. Thewissen en E. Gordijn, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Cornelius Irene Posterholt, Witteveen+Bos, januari 2000;
23. E.N.H. Heijnen en E. Gordijn, Geluidsreductie bij het schieten met een kogelvanger, Witteveen+Bos, januari 2000;
24. E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek naar de verplaatsing van de DD schutterij naar de binnenstad, Witteveen+Bos, januari 2000;
25. J.J.W.M. Thewissen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai veroorzaakt door schutterij Prins Hendrik te St. Odiliënberg, Witteveen+Bos, juli 2000;
26. J.J.W.M. Thewissen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai veroorzaakt door schutterij St. Urbanus te Montfort, Witteveen+Bos, juli 2000;
27. J.J.W.M. Thewissen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Sebastianus Mechelen, Witteveen+Bos, juli 2000;
28. J.J.W.M. Thewissen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Martinus Vaesrade, Witteveen+Bos, juli 2000;
29. J. van den Bos, Schieten op schietbanen, sport, recreatie of bron van hinder, Van den Bos milieuadvies, december 2000;
30. E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Martinus Horn, Witteveen+Bos, december 2000;
31. E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. George te Simpelveld, Witteveen+Bos, februari 2001;
32. E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai veroorzaakt door schutterij St. Joseph 1886 te Koningsbosch, Witteveen+Bos, maart 2001;
33. E.N.H. Heijnen en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schuttersgezelschap St. Sebastiaan te Schimmert, Witteveen+Bos, juni 2001;
34. S. van der Sterren en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Sebastianusgilde Beegden, Witteveen+Bos, oktober 2001;
35. S. van der Sterren en N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Sebastianusgilde te Heel, Witteveen+Bos, oktober 2001;
36. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai veroorzaakt door schutterij St. Sebastianus te Eijsden, Witteveen+Bos, maart 2002;
37. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Laurentius Spaubeek, Witteveen+Bos, mei 2002;
38. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai veroorzaakt door schutterij St. Sebastianus Oost-Maarland (Eijsden), Witteveen+Bos, maart 2003;
39. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Laurentius Spaubeek, Witteveen+Bos, september 2003;
40. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Sebastianus Gilde Sevenum, Witteveen+Bos, januari 2004;
41. Besluit kleiduivenschiets Wms (Besluit van 19 mei 2004, houdende regels inzake het beperken van de milieugevolgen van het kleiduivenschiets), Ministerie van VROM, mei 2004;
42. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schutterijen (noodzakelijke afstand tot woningen), Witteveen+Bos, juni 2004;
43. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Nicolaas Meijel, Witteveen+Bos, juni 2004;
44. C.M.E.M. Aquina en J. van der Werf, Akoestisch onderzoek A-042159, DvL milieu en techniek, december 2004;
45. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Sebastianus Mheer, Witteveen+Bos, december 2004;

46. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij St. Laurentius Spaubeek, Witteveen+Bos, december 2004;
47. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek schietlawaai schutterij Sint Nicolaas te Meijel, Witteveen+Bos, januari 2005;
48. N.J.W. Pirovano, Akoestisch onderzoek behorende bij de aanvraag voor een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer schutterij Wilhelmina Echt-Hingen, Witteveen+Bos, juli 2005;
49. N.J.W. Pirovano, MT782-2/sumt/003, Ondersteuning bij opstellen beleid voor schutterijen, Witteveen + Bos, 2 mei 2006;
50. C.J. Valk, Hinderbelevingsonderzoek Traditioneel Schieten in Limburg, Witteveen+Bos, december 2008;
51. OLS, Veiligheid schootsveld, 2014;
52. N.J.W. Pirovano, Uitwendig ballistisch onderzoek, Witteveen+Bos, oktober 2008;
53. Regeling van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieubeheer van 23 november 2009, nr.BJZ2009062863, houdende wijziging van de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer van 9 november 2007, nr.DJZ2007104180, Staatscourant 2009, nr.1797927, november 2009;
54. Besluit van 9 november 2009, houdende wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (nieuwe activiteiten in en reparaties van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer), Staatsblad 2009, nr. 479;
55. Akoestisch rapport 'Geluidsreductie bij het schieten met een kogelvanger, Jansen Products, ET38.1', Witteveen+Bos, 2000;
56. R.A.F. Smeets, Akoestisch rapport 'Bepaling bronvermogen kogelvanger Thijssen Metaalconstructies Belfeld', Witteveen+Bos, juli 2012;
57. R.J.A. Alferink, Akoestisch rapport 'Akoestisch onderzoek kogelvanger, Laura Metaal Fabrications, Milieu Coördinator', oktober 2012;
58. R.J.A. Alferink, Akoestisch onderzoek kogelvanger HZ Techniek, Milieu Coördinator, juli 2013.

Bijlagen

Bijlage 1. Onveilige zone bij schieten op open veld

Bijlage 2. Verzamelen van kogels bij schieten op open veld

Bijlage 3: Standaardvoorschriften m.b.t. evenementenvergunning

Bijlage 1. Onveilige zone bij schieten op open veld

Bij festiviteiten of evenementen kan, naar onze mening indien er geen kogelvanger(s) voor handen zijn bij wijze van uitzondering, geschoten worden op open veld. Ten behoeve van de veiligheid wordt daarbij uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

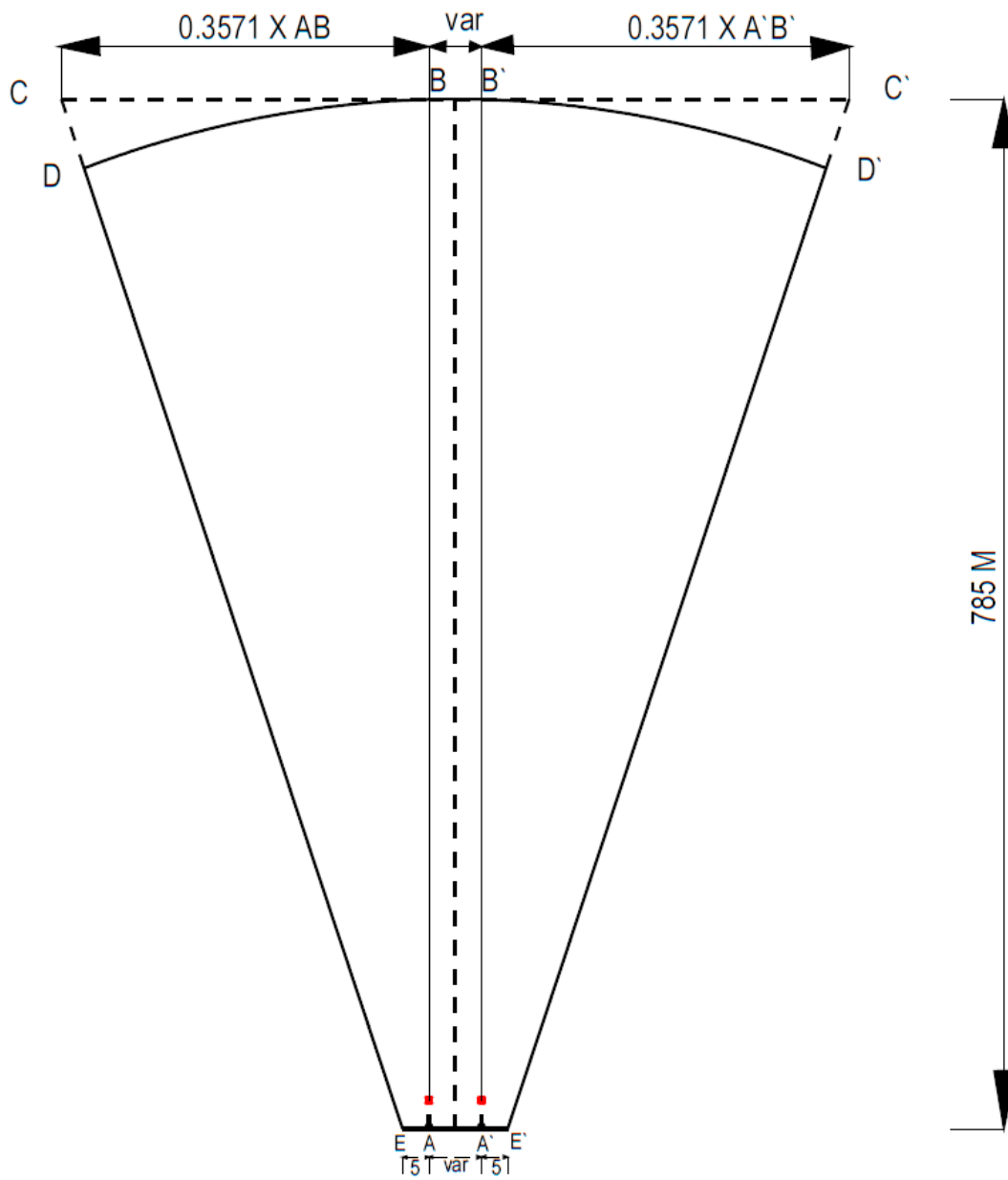
Uitgangspunten:	<ul style="list-style-type: none"> - onveilige zone conform figuur 1 - aanlegpalen (bij plaatsing rekening houden met standaardafwijking van alle kogels van 10° naar links) - afstand oplegsteun tot schietboom 10 meter - maximale wind van 5 m/s - waarschuwborden schietgevaar bij toegangswegen - mondingsnelheid van maximaal 230 m/s - jaarlijkse controle buksen op mondingsnelheid - strikte laadprocedure - schieten onder toezicht
-----------------	--

Toelichting:

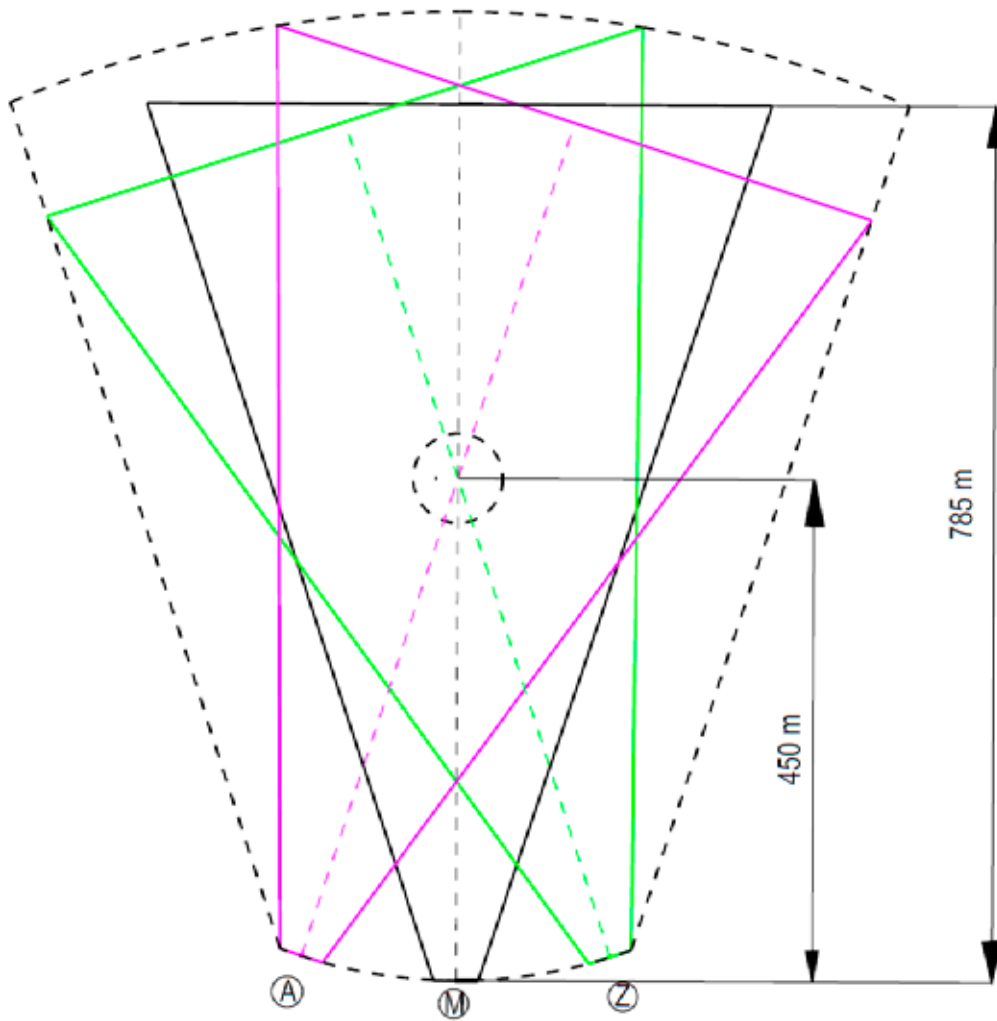
In figuur 1 is schematisch de bepaling van de onveilige zone aangegeven. De afmetingen zijn hierbij gebaseerd op de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten. In afwijking hiervan is wel de afstand aan weerszijde van de schutter verkleind van 50 naar 5 meter. Op basis van aanvullend onderzoek (N.J.W. Pirovano, Uitwendig ballistisch onderzoek, Witteveen+Bos, oktober 2008) is deze afwijking verantwoord.

Tot slot is op basis van een aantal incidenten de onveilige zone aangescherpt naar 785 meter (de bandbreedte van 690 – 785 meter is daarmee vervallen). Achtergrond is dat in 2010 en 2011 bij schuttersfeesten kogels buiten het schootsveld terecht gekomen zijn. Op alle plaatsen was het schootsveld niet op de juiste wijze uitgezet. Bij het zoeken naar de oorzaak is naar voren gekomen dat de regels in de verleende vergunningen niet overal hetzelfde worden toegepast en onvolledig zijn. Op plaatsen werd een schootsveld diepte van 625 meter voorgeschreven, terwijl de diepte 785 meter moet zijn. Een bijkomend probleem was dat de Handreiking nog niet duidelijk genoeg was over 'hoe men een schootsveld moet uitzetten'. Hiervoor is nu een verwijzing opgenomen naar het document 'Veiligheid schootsveld' dat onlangs door de OLS-federatie is geactualiseerd. Om te voorkomen dat er kogels buiten het schootsveld komen, is het verder van eminent belang dat het schootsveld zorgvuldig en adequaat wordt uitgezet. Het traject om e.e.a. verder te professionaliseren wordt daarbij doorgezet door de OLS-federatie. Naast het verzorgen van opleidingen, wordt nu ook GPS apparatuur aangeschaft.

- 3 In de Handreiking van 2009 werd nog een afstand van 8-10 meter geadviseerd. Op basis van praktijkervaringen wordt nu een afstand van 10 meter geadviseerd. Bij een afstand van 8 meter komen de kogels namelijk hoger en blijken de kogels in bepaalde gevallen te veel wind te vangen waardoor ze buiten de onveilige zone terecht kunnen komen.

Figuur 1. Bepaling van de onveilige zone bij schieten op open veld

Figuur 2. Bepaling van de gecombineerde valzone en het omhullend schootsveld bij schieten op open veld (voorbeeld)

Toelichting:

Bij evenementen en bij schietactiviteiten met meerdere schietbomen wordt geadviseerd de afzonderlijke schootsvelden zodanig uit te richten dat de hartlijnen elkaar kruisen op een afstand van ca. 450 meter ter plaatse van de intensieve valzone. Het te hanteren schootsveld wordt bepaald door de 'omhullende' van de diverse afzonderlijke schootsvelden (A-Z). Hiermee wordt bewerkstelligd dat de kogels in een aanmerkelijk beperkt gebied (gecombineerde valzone) terecht komen en daardoor beter en gemakkelijker teruggevonden kunnen worden.

Bijlage 2. Verzamelen van kogels bij schieten op open veld

Verzamelen van kogels in weide

Onder weide wordt een gebied verstaan dat (in hoofdzaak) gebruikt wordt voor het weiden van vee dan wel voor het verbouwen van gras als voedergewas. Kenmerkend is het feit dat er niet jaarlijks geploegd wordt waardoor de zode vrij stevig is en vallende kogels niet erg diep de grond in dringen. Zoekacties kunnen in feite gedurende het gehele jaar gepland worden, afhankelijk van de weersomstandigheden en de aanwezigheid van veediersoorten in het gebied.

Zo spoedig mogelijk na afloop van de jaarlijkse schietactiviteiten, maar in ieder geval vóór het begin van het volgende seizoen (uiterlijk 1 april), moet de onveilige zone met behulp van een metaaldetector⁴ afgezocht worden.

Dit dient bij voorkeur te geschieden door ervaren zoekers. Indien deze niet aanwezig zijn is het raadzaam om:

- zich in het eerste jaar uitvoerig te laten voorlichten door (een) ervaren zoeker(s);
- ieder jaar zoveel mogelijk gebruik te maken van dezelfde zoeker(s) binnen een schutterrij;
- eventueel zoekacties van verschillende schutterijen te combineren door dezelfde zoekers te gebruiken.

Teneinde de onveilige zone effectief te kunnen afzoeken, is het raadzaam het gebied in vakken onder te verdelen. De grootte van deze vakken, die bijvoorbeeld met behulp van houten (semi)permanente paaltjes en (tijdelijk) plastic afzetlint uitgezet kunnen worden, is afhankelijk van de hoeveelheid zoekers en daarmee dus ook van de grootte van het gebied dat bijvoorbeeld in één dagdeel afgezocht kan worden. Uit het verrichte onderzoek is gebleken, dat het percentage teruggevonden kogels afneemt met toenemende grootte van de uitgezette zoekvakken.

De teruggevonden kogels dienen met een kleine steekschop (of anderszins, bijvoorbeeld een asperge mes) uit de grond gestoken te worden. Het werken in tweetallen is daarom aan te raden. De kogels worden verzameld, het aantal kogels wordt geregistreerd en de kogels worden zoveel mogelijk hergebruikt. Van de verschoten kogels moet na elk schietseizoen tenminste 90% worden opgespoord en uit de onveilige zone worden verwijderd.

Bij het beëindigen van de werking van de schietinrichting moet de daaraan verbonden onveilige zone worden ontdaan van alle zich daarin bevindende kogels.

4 Het zoeken met een metaaldetector gebeurt door de detectieschijf van de op de juiste wijze ingestelde detector zo dicht mogelijk over de grond te zwaaien. Lang gras, gewassen, takken en oppervlakkige oneffenheden zullen het zoekproces bemoeilijken, terwijl sloten (waarvan dan ook het voorkomen in de onveilige zone geheel vermeden dienen te worden) het geheel onmogelijk maken. Bij het zoeken dient de schijf evenwijdig aan de grond te worden bewogen met een zodanige snelheid, dat de zwaai van links naar rechts (of van rechts naar links) in ca. één à twee seconde(n) wordt gemaakt. Nadat aldus een baan afgelopen is, dient met een lichte overlap en parallel hiermee een volgende baan te worden afgelopen. Op deze wijze wordt een vak in één keer, zonder onderbrekingen, afgewerkt. Metalen voorwerpen worden door een scherp signaal aangegeven en vervolgens uitgegraven.

Verzamelen van kogels in akkerland

Onder akkerland wordt verstaan een gebied dat (in hoofdzaak) gebruik wordt voor het telen van akkergewassen. Kenmerkend is het feit dat er jaarlijks meestal één of meerdere malen geploegd wordt waardoor de bovengrond relatief zacht is en vallende kogels relatief diep de grond in dringen. Zoekacties kunnen veelal pas plaatsvinden als de geteelde gewassen geoogst zijn en er nog geen nieuwe gewassen gezaaid of gepoot zijn. De zoekperiode zal dan ook veelal in de winterperiode liggen, waardoor de hoeveelheid effectief beschikbare dagen vrij klein is. Men moet dan ook niet wachten met zoeken tot het voorjaar.

Een ander kenmerk van akkerland is de vaak hogere gehalten aan mineralen in de bodem, afkomstig van meststoffen, die het detecterend vermogen van de apparatuur nadelig beïnvloeden. Door het frequent ploegen worden op termijn dieper liggende kogels uiteindelijk weer aan het oppervlak gebracht, waardoor verwijdering ervan mogelijk wordt.

Zo spoedig mogelijk na afloop van de jaarlijkse schietactiviteiten, maar in ieder geval voor het begin van het volgende seizoen (uiterlijk 1 april) moet de onveilige zone met behulp van een metaaldetector³ afgezocht worden.

Dit dient bij voorkeur te geschieden door ervaren zoekers. Indien die niet aanwezig zijn is het raadzaam om:

- zich het eerste jaar uitvoerig te laten voorlichten door (een) ervaren zoeker(s);
- ieder jaar zoveel mogelijk gebruik te maken van dezelfde zoeker(s) binnen een schutterij.
- eventueel zoekacties van verschillende schutterijen te combineren door dezelfde zoekers te gebruiken.

Teneinde de onveilige zone effectief te kunnen afzoeken, is het raadzaam het gebied in vakken onder te verdelen. De grootte van deze vakken, die bijvoorbeeld met behulp van houten (semi)permanente paaltjes en (tijdelijk) plastic afzetlint uitgezet kunnen worden, is afhankelijk van de hoeveelheid zoekers en daarmee dus ook van de grootte van het gebied dat bijvoorbeeld in één dagdeel afgezocht kan worden. Uit het verrichte onderzoek is gebleken dat het percentage teruggevonden kogels afneemt met toenemende grootte van de uitgezette zoekvakken.

De teruggevonden kogels dienen met een kleine steekschop (of anderszins, bij voorbeeld een asperge mes) uit de grond gestoken te worden. Het werken in tweetallen is daarom aan te raden. De kogels worden verzameld, het aantal wordt geregistreerd en de kogels worden zoveel mogelijk hergebruikt.

Van de verschoten kogels moet na elk seizoen tenminste 90% worden opgespoord en uit de onveilige zone worden verwijderd.

Bij het beëindigen van de werking van de schietinrichting moet de daaraan verbonden onveilige zone worden ontdaan van alle zich daarin bevindende kogels.

5 Het zoeken met een metaaldetector gebeurt door de detectieschijf van de op de juiste wijze ingestelde detector zo dicht mogelijk over de grond te zwaaien. Lang gras, gewassen, takken en oppervlakkige oneffenheden zoals ploegvoren zullen het zoekproces bemoeilijken, terwijl sloten (waarvan dan ook het voorkomen in de onveilige zone vermeden dienen te worden) het geheel onmogelijk maken.

Bij het zoeken dient de schijf evenwijdig aan de grond te worden bewogen met een zodanige snelheid dat de zwaai van links naar rechts (of van rechts naar links) in ca. één à twee seconde(n) wordt gemaakt. Iedere volgende zwaai moet aansluitend aan de vorige zwaai in de looprichting worden gemaakt. Nadat aldus een baan afgelopen is, dient met een lichte overlap en parallel hiermee een volgende baan te worden afgelopen. Op deze wijze wordt een vak in één keer, zonder onderbrekingen, afgewerkt. Metalen voorwerpen worden door een scherp signaal aangegeven en vervolgens uitgegraven.

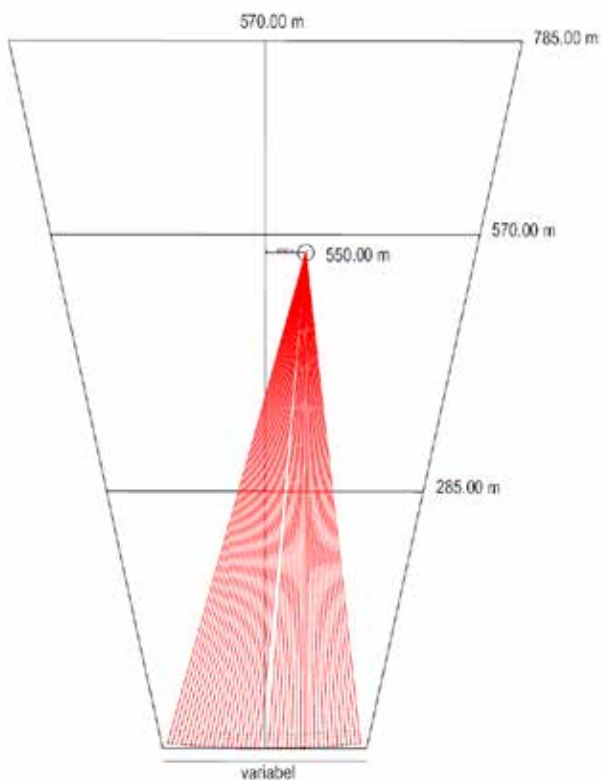

Verzamelen van kogels in bos

In deze Handreiking wordt (in navolging van de inmiddels vervallen circulaire Traditioneel schieten) onder het begrip 'bos' verstaan: een als zelfstandige eenheid te onderscheiden gebied van meer dan 20 bij elkaar staande bomen of struiken, niet zijnde een éénrijige beplanting, met een oppervlakte groter dan 1.000 m². Tevens wordt als bos in een intensieve valzone aangemerkt een verzameling bosjes (ook struiken bevattend), ieder kleiner dan 1.000 m² met een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 4.300 m². De intensieve valzone is gelegen op een afstand tussen 285 tot 570 meter van de schietboom. In figuur 3 is schematisch de intensieve valzone aangegeven.

Uit proefnemingen is gebleken dat met de huidige apparatuur een effectieve zoekactie in bosgebieden niet mogelijk is. Door de vele obstakels (snoei- en tophout, ondergroei) en de vaak losse bodem, wordt het gewenste terugvindpercentage (> 90%) niet gehaald.

Daar waar de intensieve valzone uit meer dan 4.300 m² bos bestaat, mag niet op het open veld worden geschoten.

Figuur 3. Intensieve valzone

Algemeen: Het verzamelen van kogellood

Het lood dat zich in de kogelvanger verzamelt, dient periodiek te worden verzameld.

Verzameld lood (afkomstig uit de kogelvanger dan wel van zoekacties) dient te worden hergebruikt dan wel via de reguliere handel in gebruikte metalen te worden afgevoerd.

Loodhoudende houtresten (vogel, gaal, kogelvangerbekleding) en vulmaterialen uit de kogelvanger (bijv. glaswol) dienen als gevaarlijk afval te worden afgevoerd.

Verantwoording

Teneinde het bevoegd gezag desgewenst inzicht te kunnen geven in de effectiviteit van de getroffen maatregelen, dient door iedere schutterij een logboek bijgehouden te worden. Hierin dient te worden vermeld:

- het aantal en de soort kogels dat per schietdag wordt verschoten;
- de data waarop wordt geschoten;
- de data waarop kogels worden ingezameld;
- het aantal ingezamelde kogels.

Het logboek moet aanwezig zijn in het schietlokaal, dan wel onder berusting zijn van een lid van de schutterij, waarvan naam en adres aan het bevoegd gezag is bekend gemaakt.

Controle

Ten minste twee weken voor de datum waarop verschoten kogels worden ingezameld, dient het bevoegd gezag van dit voornemen op de hoogte te worden gebracht.

Aan het eind van het schietseizoen dient aan het bevoegd gezag een overzicht te worden verstrekt van het aantal kogels dat is verschoten en het aantal dat is ingezameld.

Bijlage 3. Standaardvoorschriften m.b.t. evenementenvergunning aanvraag

Voorschriften m.b.t. de aanvraag:

1. Plattegrondtekening van 1:2.500 waarop alle relevante objecten zoals schietveld, intensieve valzone en schietbomen zijn ingetekend en voorzien van de coördinaten op basis van het RDS-stelsel;
2. Een afschrift van alle verkregen overeenstemmingen c.q. toestemmingen van alle eigenaren c.q. gebruikers van de gronden die binnen de onveilige zone liggen omtrent het gebruik van de schietbomen en het zoeken / verzamelen van de verschoten loden kogels.

Voorschriften m.b.t. de evenementenvergunning:

Voorschriften evenementenvergunning ingevolge de Algemene Plaatselijke Verordening voor het houden van een XXfeest van XX-XX-XX tot XX-XX-XX door Schutterij XX, p/a XX.
1. De schietwedstrijden mogen uitsluitend plaatsvinden op de bij deze vergunning behorende plattegrondtekening aangeduide percelen XX te XX.
2. Er moet voldaan worden aan de veiligheidsregels, zoals die zijn neergelegd in het document 'Veiligheid schietveld' d.d. februari 2014 van de Oud Limburgse Schuttersfederatie, welk als bijlage aan deze vergunning is gehecht.
3. Alvorens met het schieten mag worden begonnen, moet het gehele terrein van gemeentewege zijn goedgekeurd; hiertoe moet door de vergunninghouder, tenminste 24 uur voordat met het schieten wordt begonnen een verzoek bij het bevoegd gezag zijn gedaan. De controle dient plaats te vinden in het bijzijn van de baancommandant.
4. Het terrein moet schoon worden gehouden en dient na afloop in schone staat te worden achtergelaten.
5. Er dient overeenstemming te zijn bereikt met alle eigenaren en/of gebruikers van de gronden die binnen de onveilige zone liggen omtrent het gebruik van de schietbomen en het zoeken / verzamelen van de verschoten loden kogels; zonder deze overeenstemming, c.q. toestemming mag géén gebruik van de schietbomen worden gemaakt.
6. Teneinde het bevoegd gezag inzicht te kunnen geven in de effectiviteit van het aantal teruggevonden kogels, dient tijdens het schieten en het terugzoeken van de kogels, door de vergunning houdster een logboek bijgehouden te worden. Hierin dient te worden vermeld: <ul style="list-style-type: none">
- het aantal en de soort kogels dat in totaliteit wordt verschoten,
- de data waarop wordt geschoten,
- de data waarop de kogels worden ingezameld,
- het aantal ingezamelde kogels. Het logboek dient tijdens de schietwedstrijden op locatie aanwezig te zijn.

<p>7. Zo spoedig mogelijk na afloop van de schietactiviteiten, maar in ieder geval voor het begin van het volgende seizoen (uiterlijk 1 april), moet de onveilige zone met behulp van een metaaldetector afgezocht worden. Hierbij dienen de opgespoorde loden kogels uit de bodem gehaald en verzameld te worden. Het bevoegd gezag dient minimaal 2 weken voor de datum waarop de kogels worden ingezameld van dit voornemen op de hoogte te worden gesteld.</p>
<p>8. Bij het zoeken van de kogels dient gebruik gemaakt te worden van een metaaldetector, met een minimale detectiediepte van 20 cm, welke (mede) geschikt is voor lood.</p>
<p>9. Bij schieten op openveld: Het zoeken van de kogels mag niet worden beëindigd alvorens tenminste 90% van het aantal verschoten kogels is terug gevonden.</p>
<p>10. Bij schieten op (mobiele) kogelvangsters: Kogels die niet terecht komen in de verzamelbak, dienen na afloop van een schiet dag te worden verwijderd.</p>
<p>11. Er mag niet geschoten worden in de periode van 22:00 uur 's avonds tot 09:00 uur 's ochtends.</p>
<p>12. Het verantwoordelijke personeel dient van de voorschriften in deze vergunning in kennis te zijn gesteld, alsmede van de ter zake te nemen maatregelen.</p>
<p>13. Eventuele aanwijzingen, door bevoegde ambtenaren gegeven, dienen strikt en onmiddellijk te worden opgevolgd.</p>

www.limburg.nl